

Брюксел, 28.11.2018 г.
COM(2018) 766 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА**

**Трети доклад за напредъка по намаляване на необслужваните кредити и
допълнителното намаляване на риска в банковия съюз**

{SWD(2018) 472 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

Трети доклад за напредъка по намаляване на необслужваните кредити и допълнителното намаляване на риска в банковия съюз

ВЪВЕДЕНИЕ

В настоящия икономически и финансов контекст Европейският съюз следва да използва възможността за укрепване на Икономическия и паричен съюз. Както бе посочено в пътната карта на Европейската комисия от 6 декември 2017 г. за задълбочаване на икономическия и паричен съюз¹ и в съответствие с Програмата на лидерите², завършването на банковия съюз продължава да е сред основните цели на политиките на Съюза. Завършването на банковия съюз допълнително ще засили доверието в банковия сектор и в Икономическия и паричен съюз. В частност, с възможността за по-голямо трансгранично поделение на риска между частните инвеститори ще се повиши устойчивостта на Икономическия и паричен съюз към отрицателни шокове.

Настоящото съобщение е документ за Европейския съвет и срещата на върха на държавите от еврозоната през декември с участието на 27-те държави членки на ЕС, където ще бъде обсъден напредъкът в укрепването на Европейския механизъм за стабилност и завършването на банковия съюз, както и, в съответствие с изявлението на срещата на върха на държавите от еврозоната от юни, следващите стъпки за създаване на Европейска схема за застраховане на депозитите. С напредването в тази област следва да се напредва и с намаляването на риска.

Както Комисията подчерта в съобщението си от 11 октомври 2017 г.³, банковият съюз следва да бъде завършен чрез успоредно постигане на намаляване и поделение на риска въз основа на пътната карта на Съвета от юни 2016 г.⁴ Намаляването и поделянето на риска се допълват и подкрепят взаимно. Напредъкът в отделните области, в това число постигането на споразумение по механизма за подкрепа за Единния фонд за реструктуриране и по Европейската схема за застраховане на депозитите, следва да е едновременно.

Една от основните области за намаляване на риска в европейския банков сектор е понататъшното намаляване на необслужваните кредити. Вследствие на финансовата

¹ COM(2017) 821.

² <http://www.consilium.europa.eu/media/21594/leaders-agenda.pdf>.

³ https://ec.europa.eu/info/publications/171011-communication-banking-union_bg.

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/06/17/conclusions-on-banking-union/>.

криза и последвалата я рецесия нарасна броят на физическите лица и дружествата, изправени през трайни финансови затруднения и дори фалит, в резултат на което все повече кредитополучатели не успяваха да погасяват кредитите си. Това се усещаше особено остро в държавите членки, страдащи от продължителна или дълбока рецесия. Вследствие на това много банки натрупаха в портфейлите си необслужвани кредити. Високите отношения на необслужваните кредити продължават да са важно предизвикателство, особено за някои държави членки. Високите равнища на необслужваните кредити могат да повлияят отрицателно върху резултатите от дейността на банките. На първо място, в сравнение с обслужваните, необслужваните кредити генерират по-малко приходи за банката и съответно намаляват рентабилността ѝ, като могат да причинят загуби, намаляващи капитала на банката. На второ място, необслужваните кредити блокират значителни човешки и финансови ресурси на банката. Това намалява капацитета на банката да отпуска кредити, включително на малките и средните предприятия. На свой ред този отрицателен ефект върху предлагането на кредити се отразява на инвестиционния капацитет на дружествата и оттам — осезаемо на реалната икономика.

С цел намаляване на високите равнища на необслужваните кредити, държавите членки се споразумяха по всеобхватен набор от мерки, очертани в изпълнявания понастоящем „План за действие за справяне с необслужваните кредити в Европа“⁵. В отговор на тази необходимост и с по-голяма амбиция от заложената в пътната карта на Съвета от 2016 г., през март 2018 г. Комисията представи специален всеобхватен пакет от мерки за по-нататъшно намаляване на необслужваните кредити. Съветът също така прие да не изпуска от вниманието си въпроса за необслужваните кредити и да оценява постигнатия напредък въз основа на преглед от Комисията. Настоящото съобщение е третият доклад за напредъка в отговор на очакванията на Съвета. То допълва приетия днес доклад за напредъка при съюза на капиталовите пазари.

1. ПО-ШИРОК КОНТЕКСТ: НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА В СЪЮЗА

През последното десетилетие Съюзът и неговите държави членки положиха значителни усилия за намаляване на риска в банковия сектор⁶. Редица мерки, предприети след финансовата криза, укрепиха значително и по прагматичен начин платежоспособността, задлъжнялостта и ликвидността на банките, подобриха съществено управлението в банковия сектор и надзора над банковия сектор и увеличили значително способността за реструктуриране на банките. Средните коефициенти на капиталова адекватност на капитала от първи ред⁷ на банките от еврозоната под прекия надзор на единния надзорен механизъм се повишиха от 14,18 % през второто тримесечие на 2017 г. на 14,67 % през второто тримесечие на

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/07/11/conclusions-non-performing-loans/>.

⁶ Вж. също така: „Мониторингов доклад за показателите за намаляване на риска“: https://www.consilium.europa.eu/media/37029/joint-risk-reduction-monitoring-report-to-eg_november-2018.pdf.

⁷ Коефициентът на капиталова адекватност на капитала от първи ред е отношението между основния капитал на банката от първи ред — т.е. нейния собствен капитал и оповестени резерви — и общите рисково претеглени активи.

2018 г. Укрепването на капиталовите позиции доведе също така до по-високи коефициенти на ливъридж. Средният коефициент на ливъридж⁸ се увеличи допълнително — от 5,08 % през второто тримесечие на 2017 г. на 5,14 % през второто тримесечие на 2018 г. Банките от еврозоната поддържат своята устойчивост на шокове на ликвидността, тъй като коефициентът на ликвидно покритие остана стабилен — 140,92 % през второто тримесечие на 2018 г. спрямо 142,79 % през второто тримесечие на 2017 г. Всичко това свидетелства за предприетите решителни действия за намаляване на риска в еврозоната. В резултат на това подходът по отношение на рисковете е по-ефективен и по-балансиран. Проведеният неотдавна тест на устойчивостта показва още, че усилията на банките за укрепване на капиталовата им база през последните години са засилили тяхната устойчивост и способност да издържат на шокове, като подчерта доброто състояние на европейската банкова система.

Както бе посочено в Съобщението за банковия съюз от 2017 г.⁹ и потвърдено във Втория доклад за напредъка по намаляване на необслужваните кредити¹⁰, Комисията предложи няколко съществени и допълващи мерки за намаляване на риска и повишаване на устойчивостта на европейския банков сектор. Например с цел по-нататъшно намаляване на останалите рискове в банковия сектор през ноември 2016 г. Комисията предложи банковия „пакет за намаляване на рисковете“ — важен законодателен пакет за преразглеждане на Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките (ДВРПБ), Регламента за единния механизъм за реструктуриране (Регламента за ЕМП), Директивата за капиталовите изисквания IV (ДКИ IV) и Регламента за капиталовите изисквания (РКИ).¹¹ Комисията приветства значителния напредък в тристранните дискусии по този пакет между Европейския парламент, Съвета и Комисията, които следва да позволят постигането на споразумение преди края на годината. През 2016 г. Комисията прие предложение за директива относно рамки за превантивно реструктуриране, предоставяне на втори шанс и мерки за повишаване на ефективността на процедурите за реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения¹². Правилата за ефективно реструктуриране и несъстоятелност са наистина важни за предотвратяването и намаляването на необслужваните кредити.

⁸ Това е максималният коефициент на ливъридж (капиталът от първи ред, разделен на общите активи на банката), който се изчислява при презумпцията за по-строго прилагане на нормативната уредба преди 2019 г., когато приключва преходният период. Сметката за ефект на оставащия преходен период на изпълнение не се взема предвид.

⁹ COM(2017) 592, 11 октомври 2017 г.

¹⁰ COM(2018) 133, 14 март 2018 г.

¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3731_en.htm.

¹² COM(2016) 723 — 2016/0359(COD).

Таблица 1: Изпълнение на план-графика за завършване на банковия съюз

ОПИСАНИЕ НА ПОЛИТИКАТА		 ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ	 СЪВЕТ НА ЕС
1.	Европейска схема за застраховане на депозитите	●	●
2.	Реформа на капиталовите изисквания	●	●
3.	Капацитет за поемане на загуби и за рекапитализация (регламент и директива)	●	●
4.	Общ предпазен механизъм	●	●
5.	Доразвиване на вторичните пазари на необслужвани кредити, включително по-ефективно събиране на вземанията	●	●
6.	Минимално покритие за загуби от необслужвани експозиции	●	●

● ВЪЗМОЖНО Е ПОСТИГАНЕТО НА СПОРАЗУМЕНИЕ ПРИ НАЛИЧИЕ НА СИЛЕН ПОЛИТИЧЕСКИ АНГАЖИМЕНТ ОТ СТРАНА НА ВСИЧКИ ИНСТИТУЦИИ НА СЪЮЗА

● ВЪЗМОЖНО Е БЪРЗОТО ПОСТИГАНЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕ, КАТО СЕ СЛЕДВАТ ОБИКНОВЕНИТЕ ПРОЦЕДУРИ

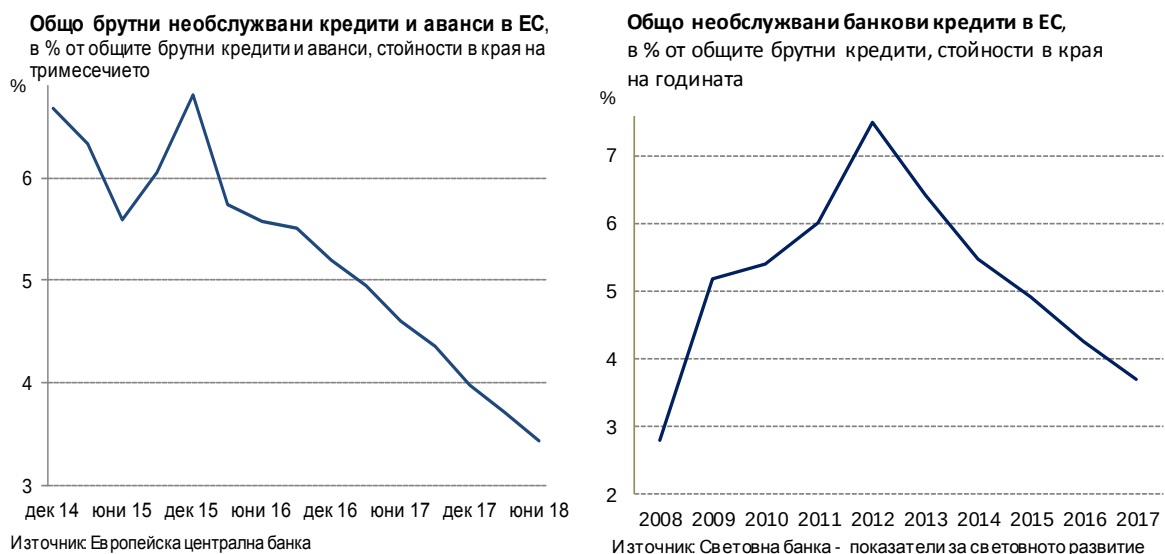
2. СКОРОШНИ ИНИЦИАТИВИ ВЪВ ВРЪЗКА С НЕОБСЛУЖВАНИТЕ КРЕДИТИ

Отношенията на необслужваните кредити продължиха да намаляват през първата половина на 2018 г. Те следваха и потвърдиха общата тенденция към подобряване през последните години. Последните данни показват, че брутното отношение на необслужваните кредити за всички банки в ЕС е спаднало допълнително до 3,4 % (второ тримесечие на 2018 г.), което представлява годишен спад с 1,2 процентни пункта (вж. фигура 1). Отношението на необслужваните кредити на значимите институции¹³ също намаля за същия период с почти един процентен пункт до 4,4 %. Така това отношение продължава тенденцията си на спад от четвъртото тримесечие на 2014 г. насам. Допълнителни източници на данни за дългосрочните тенденции показват, че отношението на необслужваните кредити отново се доближава до равнищата отпреди кризата (вж. фигура 2). Коефициентът на покритие със заделени

¹³ Това са кредитните институции, които са пряко поднадзорни на Европейската централна банка.

резерви¹⁴ също подобри стойностите си и се повиши до 59 % (второ тримесечие на 2018 г.).

Фигури 1 и 2: Отношение на необслужваните кредити в Съюза

Отношенията на необслужваните кредити спаднаха в почти всички държави членки. Ситуацията обаче продължава да се различава значително в различните държави членки (вж. таблица 2). В края на второто тримесечие на 2018 г. в 12 държави членки отношенията на необслужваните кредити бяха ниски — под 3 %, като в същото време отношенията в някои държави продължават да са значително по-високи — в 3 държави членки стойностите им са над 10 %. Дори в държавите членки с относително високи отношения на необслужваните кредити се наблюдава окуражаващ и устойчив напредък поради комбинация от политически действия и икономически растеж.

За това намаление на необслужваните кредити и отношенията на необслужваните кредити помогнаха решителните действия от страна на ръководствата на банките и политиците, особено в държавите членки със сравнително високи равнища на необслужвани кредити. В държавите членки се наблюдава тенденция на допълнително усъвършенстване на практиките за управление на риска (особено в уязвимите банки) и засилване на обезпечаването на необслужваните кредити с провизии, като по този начин се подобряват капиталовите позиции на банките. В Испания например след реструктурирането на Banco Popular през 2017 г. други банки ускориха изчистването на балансите си. В Кипър необслужваните кредити продължават да спадат от края на 2015 г. насам и се очаква да намалеят още по-рязко през втората половина на тази година, когато ще бъдат извършени значителен обем продажби на необслужвани кредити и голям портфейл от необслужвани кредити ще

¹⁴ Този коефициент показва размера на средствата, заделени от банката за покриване на кредитни загуби.

Източник: Европейска централна банка. Поради липсата на данни за обезпечаване на кредитите с провизии коефициентът на покритие със заделени резерви за ЕС бе изчислен, като бяха взети предвид обезценките и необслужваните кредити за всички дългови инструменти (заеми и дългови ценни книжа).

бъде изваден от банковата система. Продължаващото прибягване до схеми за секюритизиране на необслужваните кредити също дава тласък на тяхното намаляване. В Италия през 2016 г. бе въведена схема за секюритизация, подкрепена с държавни гаранции (т.нар. *Garanzia Cartolarizzazione Sofferenze* — GACS), която през септември 2018 г. бе удължена с още шест месеца. За справянето с необслужваните кредити помагат и няколко други инициативи в областта на пазарната инфраструктура. Например в Португалия инициативите за насърчаване на координацията между кредиторите (с цел ускоряване на реструктурирането на кредитите или продажбите на необслужваните кредити) са положително допълнение към комбинацията от политики.

Най-общо средата, в която банките могат да реструктурират своите необслужвани кредити, се подобри значително след кризата. В резултат на това банките успяха да се възползват от възстановената стабилност във финансовата система, отчасти с помощта на по-съвършена и по-ясна нормативна уредба. Тази стабилност осигури на банките възможност да увеличат вътрешния си капацитет за управление и реструктуриране на необслужваните кредити. В много случаи банките развиха тези дейности в рамките на отделни самостоятелни субекти. В допълнение към този капацитет, банките също се възползваха от разширяването на наличните външни услуги във връзка с кредитите, които подкрепиха нарастващото възлагане на външни изпълнители на реструктурирането на необслужваните кредити. Пазарът на обслужването на необслужвани кредити определено се разрасна и достигна развит стадий в цяла Европа.

В съответствие с нормативните подобрения след кризата, банките и другите пазарни участници придобиха значителни знания и опит в реструктурирането на необслужваните кредити. Стабилният ръст на продажбите на необслужвани кредити и секюритизацията на такива кредити насърчи този съществен преход към по-зряла среда за реструктуриране на необслужваните кредити. И все пак истински устойчивото решение за проблема с оставащите необслужвани кредити в Европа зависи от влягането на допълнителни усилия в иновативни подходи и подходи на сътрудничество. Такива подходи вече се появяват на пазара, като се създават мащабни партньорства между различни пазарни участници — например между банки и специализирани трети лица, обслужващи кредити. Това все повече позволява на участниците да обменят опит и информация. Това позволява на банките и другите пазарни участници да предприемат по-нататъшни стъпки в инициативите за цифровизация и разработване на платформи (например координация между кредиторите или хранилища на данни). Тези тенденции са с потенциал да намалят разходите за управление на необслужваните кредити и да улеснят прехвърлянето на необслужвани кредити от банките към дружествата, които са по-подготвени да поемат съответното оперативно и финансово бреме. Продължаващата специализация сред пазарните участници ще подобри още повече ефективността при управлението и реструктурирането на необслужваните кредити в различни класове активи.

Тези подобрения са от изключителна важност за ефикасното справяне със съществуващите равнища на необслужвани кредити. До момента усилията бяха съсредоточени върху обезпечените необслужвани кредити и в по-малка степен — върху необезпечените необслужвани кредити на дребно. Голяма част от останалата експозиция представлява необслужвани кредити, отпуснати на търговски

предприятия и на малки и средни предприятия, особено в държавите членки, в които необслужваните кредити са резултат от икономическа рецесия, а не от криза на пазарите на недвижими имоти. Като цяло необслужваните кредити, отпуснати на търговски предприятия и на малки и средни предприятия, са по-разнородни и често справянето с тях може да се окаже по-сложно.

Управлението на необслужваните кредити може да се разглежда като възлов момент. То стабилно се трансформира от кризисна дейност в по-структуриран и функционален подход. Търговският и техническият напредък, както и изменението на нормативната уредба започват да дават резултат, но трябва да продължат да бъдат подкрепяни от целенасочени политически решения както на национално, така и на европейско равнище. След това този напредък би могъл да служи като трамплин, за да се даде възможност на системата да се превърне в напълно устойчива структура, която е в състояние ефективно да реструктурира съществуващите необслужвани кредити, както и да управлява — и по този начин да предотврати — бъдещото им натрупване.

Таблица 2: Необслужвани кредити и провизии по държави членки ¹⁵

	Брутни необслужвани кредити и аванси (% от общите брутни кредити и аванси)		Необслужвани кредити на частния сектор* (% от кредитите на частния сектор)		Общи провизии за загуби (кредити)** (% от общите несигурни и необслужвани кредити)	
	II трим. 2018 г.	II трим. 2017 г.	II трим. 2018 г.	II трим. 2017 г.	II трим. 2018 г.	II трим. 2017 г.
Белгия	2,4	2,8	3,4	4,0	53,9	50,1
България	9,2	12,1	14,5	19,2	64,2	54,8
Чешка република	2,2	2,9	4,1	5,3	65,2	53,1
Дания	2,5	2,9	2,9	3,2	35,9	38,4
Германия	1,7	2,3	2,8	4,3	83,6	43,6
Естония	1,8	2,0	2,3	2,5	38,7	44,6
Ирландия	8,5	11,6	11,8	15,8	37,6	37,6
Гърция	44,9	46,9	48,4	50,6	52,2	49,2
Испания	4,1	5,3	5,2	-	63,3	59,9
Франция	2,9	3,4	4,0	4,6	65,4	59,7
Хърватия	8,7	11,7	13,3	16,5	72,9	68,8
Италия	10,0	12,2	12,9	15,9	59,3	52,9
Кипър	28,1	33,4	44,7	52,7	48,6	47,1
Латвия	5,9	5,9	8,5	9,3	38,5	43,8
Литва	3,1	3,7	3,9	4,9	34,9	36,3
Люксембург	0,6	0,7	1,8	1,8	49,8	51,6
Унгария	6,7	10,4	9,2	15,3	76,5	66,3
Малта	3,2	3,7	-	6,7	50,0	41,8
Нидерландия	2,0	2,3	2,7	3,0	35,0	38,3
Австрия	2,9	4,1	4,0	5,7	65,8	62,6
Полша	7,0	6,6	7,5	7,2	67,7	58,0
Португалия	11,7	15,5	12,9	16,2	58,5	49,4
Румъния	5,9	8,5	7,6	11,0	77,1	69,4
Словения	7,4	11,4	9,9	14,7	67,4	70,4
Словакия	3,8	4,1	4,2	4,7	84,6	68,9
Финландия	1,1	1,4	2,0	2,1	33,2	31,9
Швеция	1,3	1,2	1,5	1,4	34,5	34,8
Обединено кралство	1,3	1,6	2,3	2,5	48,3	40,6
Европейски съюз	3,4	4,6	-	-	59,0	50,8

Източник: Европейска централна банка, консолидирани банкови данни. Изчисления на службите на Комисията (ГД „Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари“).

Независимо от обнадеждаващия напредък необслужваните кредити продължават да създават рискове за икономическия растеж и финансовата стабилност. Общият обем

¹⁵ *Забележки:* Данните се отнасят за местните кредитни институции и дъщерните дружества или клоновете под чуждестранен контрол.

* Няма налични секторни данни за ЕС, за Малта (например за второто тримесечие на 2018 г.) и за Испания (например за второто тримесечие на 2017 г.). Наличните секторни данни (т.е. обща експозиция към домакинства и нефинансови предприятия) за България, Германия и Унгария са единствено като балансова стойност.

** За България, Германия, Испания (с изключение на второто тримесечие на 2018 г.), Унгария и ЕС няма налични данни за обезпечаването на кредити с провизии. В тези случаи изчисленията са въз основа на обезценките за всички дългови инструменти (заеми и дългови ценни книжа).

на необслужваните кредити в Съюза продължава да възлиза на 820 милиарда евро.¹⁶ Структурни пречки продължават да възпрепятстват по-бързото намаляване на необслужваните кредити. Наред с другите елементи, реструктурирането на дълга, несъстоятелността и събирането на вземанията продължават да са значително препятствие в някои случаи, тъй като все още са твърде бавни и непредсказуеми. Активността на вторичните пазари на необслужвани кредити нараства в някои държави членки, подкрепена от съответните политически действия (както беше обяснено по-горе), въпреки че все още не е достатъчна, за да допринесе съществено за структурираните усилия за намаляване на необслужваните кредити. Независимо от това, развитието на вторичния пазар е окуражаващо, тъй като в няколко държави членки то е дало траен тласък и банките продават големи портфейли. Интересът от страна на инвеститорите нараства, а обемът на свързаните с необслужвани кредити сделки се увеличава.

3. НАПРЕДЪК В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ НА СЪВЕТА

В своя план за действие Съветът прие да не изпуска от вниманието си въпроса за необслужваните кредити и да прави преглед на развитието им в Съюза, както и да оценява постигнатия напредък въз основа на преглед от Комисията. В настоящия раздел е представен подробен преглед на различните елементи от плана за действие¹⁷. Таблица 3 показва, че са предприети важни стъпки към пълното изпълнение на плана за действие.

¹⁶ Източник: Европейска централна банка

¹⁷ Разделът се основава отчасти на материали от Европейската централна банка, Европейския съвет за системен риск и Европейския банков орган.

Таблица 3: Напредък в изпълнението на плана за действие

№	Статус	№	Статус
1	Тълкуване на действащите в законодателството на ЕС надзорни правомощия за обезпечаване на необслужваните кредити с провизии	8	Подобряване на информацията за досиетата за кредитите, която банките трябва да предоставят за кредитните експозиции в банковите си портфейли
2	Справяне с потенциално недостатъчното заделяне на провизии по кредитите чрез автоматично или обвързано със срокове заделяне на провизии	9	Укрепване на инфраструктурата на данните за необслужваните кредити и обмисляне на създаването на платформи за сделки с необслужвани кредити
3	Включване на по-малките (косвено поднадзорни) банки в насоките за необслужваните кредити на Единния надзорен механизъм	10	Разработване на подробен план за националните дружества за управление на активи
4	Приемане на валидни за целия Съюз насоки за необслужваните експозиции	11	Развиване на вторичните пазари на необслужвани кредити
5	Нови насоки за инициирането, мониторинга и вътрешното управление на банковите кредити	12	Сравнителен анализ на ефективността на националните режими за принудително изпълнение по кредити (включително несъстоятелността) от гледна точка на банките като кредитори
6	Разработване на макропруденциални подходи за недопускане на натрупване на необслужвани кредити в бъдеще	13	Насочване на вниманието върху несъстоятелността, в рамките на европейския семестър
7	По-строги изисквания към банките по отношение на предоставянето на информация за качеството на активите и необслужваните кредити	14	Допълнително проучване на възможността за подобряване на защитеността на обезпечените кредитори

	изпълнено
	предстоящо
	текущо

1. Тълкуване на действащите в законодателството на ЕС надзорни правомощия за обезпечаване на необслужваните кредити с провизии

В публикувания на 11 октомври 2017 г. доклад за прегледа на Единния надзорен механизъм Комисията предостави исканото тълкуване. Тя поясни, че законодателството на Съюза, и по-специално член 16, параграф 2, буква г) от Регламента за ЕНМ¹⁸ и член 104, параграф 1, буква г) от ДКИ IV¹⁹, дава на надзорните органи правомощия да влияят върху политиката на дадена банка на провизиране на необслужваните кредити съгласно приложимата счетоводна рамка, както и да прилагат необходимите при всеки отделен случай корекции на собствените средства (приспадания и подобни мерки).

¹⁸ Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета (Регламент за ЕНМ).

¹⁹ Директива 2013/36/ЕС (ДКИ IV).

2. Справяне с потенциално недостатъчното заделяне на провизии по кредитите чрез автоматично или обвързано със срокове заделяне на провизии

Като част от представения през март 2018 г. пакет с предложения във връзка с необслужваните кредити, Комисията предложи регламент за изменение на Регламента за капиталовите изисквания, с който се въвеждат общи минимални размери на покритието на новоотпуснати кредити, които стават необслужвани. Ако дадена банка не осигури приложимото минимално покритие, сумите ще се приспадат от собствените ѝ средства. Понастоящем предложеният регламент се разглежда от Съвета и Европейския парламент. Съветът при своята преговорна позиция и Комисията призовава Парламента да направи същото, така че да може да бъде постигнато окончателно споразумение преди края на текущия законодателен мандат.

3. Включване на по-малките (косвено поднадзорни) банки в насоките за необслужваните кредити на Единния надзорен механизъм

Европейската централна банка, в качеството си на надзорен орган, работи в тясно сътрудничество с Европейския банков орган за финализиране на наскоро публикуваните насоки за управлението на необслужваните експозиции (вж. точка 4 по-долу). Тези насоки следва да се прилагат от всички кредитни институции в Съюза. По-малко значимите институции също следва в сътрудничество с националните компетентни органи да прилагат насоките според размера си.

4. Приемане на валидни за целия Съюз насоки за необслужваните експозиции

През октомври 2018 г. Европейският банков орган публикува *Насоки за управлението на необслужваните и реструктурираните експозиции*, адресирани до банките и надзорните органи. Насоките са насочени към ефективно и ефикасно управление и устойчиво намаляване на необслужваните кредити в балансите на банките. В основата на тези насоки е очакването банките да изготвят стратегии за необслужваните експозиции успоредно с подходящи управленски и оперативни механизми. Тези стратегии и механизми подлежат на надзорна оценка в рамките на процеса по надзорен преглед и оценка. Насоките ще се прилагат от 30 юни 2019 г.

5. Нови насоки за инициирането, мониторинга и вътрешното управление на банковите кредити

Европейският банков орган разработва насоки за отпускането и мониторинга на кредити. Предвижда се проектонасоките да обхванат вътрешното управление от банките на кредитния риск; оценката на кредитоспособността на кредиторите²⁰; оценката на обезпеченията; и наблюдаването от банките на кредитния риск, включващ различни класове активи и контрагенти. Предвид обхвата на тази тема и връзката ѝ с рамката за защита на потребителите, например оценката на кредитоспособността на потенциалните кредитополучатели, изготвянето на изчерпателен набор от насоки може да отнеме известно време. Потенциалното

²⁰ Европейският банков орган ще трябва да вземе предвид провежданата от Комисията оценка на директивата за потребителските кредити, за да се избегне противоречие с разпоредбата в директивата относно оценката на кредитоспособността на кредитополучателите. Оценката на директивата за потребителските кредити е включена в работната програма на Комисията за 2019 г. (вж. приложение II на COM(2018) 800 final).

взаимодействие със заинтересованите страни в областта на защитата на потребителите по този въпрос може да забави представянето на проекта на насоки. Европейският банков орган вероятно ще обсъди на заседанието на Съвета на надзорниците в началото на 2019 г. проекта на консултативен документ във връзка с насоките за предоставянето и мониторинга на кредити и ще го публикува по-късно през същата година.

6. *Разработване на макропруденциални подходи за недопускане на натрупване на необслужвани кредити в бъдеще*

До края на 2018 г. Европейският съвет за системен риск ще финализира доклад за макропруденциалните подходи за предотвратяване на породените от необслужваните кредити системни проблеми. В доклада се обръща необходимото внимание и на процикличния ефект от мерките относно натрупаните необслужвани кредити, както и на потенциалното влияние върху финансовата стабилност. Междувременно през септември 2018 г. Консултативният научен комитет на Европейския съвет за системен риск публикува свой собствен материал по темата. Един от основните изследвани аспекти е оптималната скорост и форма за реструктуриране на необслужваните кредити от гледна точка на цялата система.

7. *По-строги изисквания към банките по отношение на предоставянето на информация за качеството на активите и необслужваните кредити*

Европейският банков орган разработи *Насоки за оповестяването на необслужваните и реструктурираните експозиции*. С насоките се цели да се изясни общото съдържание и единните формати на информацията за необслужваните експозиции, реструктурираните експозиции и принудително изетите активи, която банките са задължени да оповестяват²¹. Друга цел е оповестяваните аспекти за всички институции в Съюза да се приравнят към тези, които понастоящем се препоръчват за банките в насоките на Единния надзорен механизъм. Европейският банков орган проведе обществена консултация и се очаква окончателните насоки да бъдат публикувани през четвъртото тримесечие на 2018 г. Насоките ще се прилагат от 31 декември 2019 г.

8. *Подобряване на информацията за досиетата за кредитите, която банките трябва да предоставят за кредитните експозиции в банковите си портфейли*

С цел укрепване на инфраструктурата на данните с унифицирани и стандартизирани данни за необслужваните кредити, през декември 2017 г. Европейският банков орган публикува образци за мониторинг на досиетата за кредитите. Тези образци не са част от докладването за целите на надзора, но банките и инвеститорите се насърчават да използват при деловите си операции тези стандартизирани образци за необслужваните кредити²². Образците съдържат информация за кредитите,

²¹ С тези насоки се разширява обхватът на публикуваните през декември 2016 г. от Европейския банков орган насоки за изискванията за оповестяване на информация съгласно осма част от Регламента за капиталовите изисквания (EBA GL2016 11).

²² Специализираните образци за сделки с необслужвани кредити по класове активи позволяват възможно най-подробна информация за всеки отделен кредит, съдържайки над 450 отделни данни от значение за оценката и комплексния анализ на сделките с необслужвани кредити.

свързаните с тях контрагенти и предоставеното обезпечение. След публикуването на образците, през първото полугодие на 2018 г. бяха проведени допълнителни тестове с актуални данни. Използването на образците от различни институции и контактите на Европейския банков орган със заинтересованите страни осигуриха допълнителна информация и през септември 2018 г. органът публикува изменен вариант. Контактите на ЕБО с бранша потвърдиха, че редица пазарни участници използват образците при сделките.

9. Укрепване на инфраструктурата на данните за необслужваните кредити и обмисляне на създаването на платформи за сделки с необслужвани кредити

Платформата за сделките с необслужвани кредити, обхващаща целия Съюз, ще бъде електронен пазар, на който притежателите на необслужвани кредити — банки и небанкови кредитори — и заинтересовани инвеститори ще могат да обменят информация и да сключват сделки. Потенциално с подобна платформа биха могли да се преодолеят редица налични източници на пазарна неефективност на вторичния пазар на необслужвани кредити, сред които са асиметрията на информацията между продавачите и купувачите, както и високите трансакционни разходи. Поради това тя би могла да помогне на банките да увеличат продажбите си и да получат продажни цени, по-високи от възможните към момента, да облекчи достъпа на инвеститорите до пазарите на необслужвани кредити и по този начин да позволи на банките да се освобождават от такива кредити и да изчистват балансите си по-бързо. Такава платформа би могла да спомогне за преодоляването на текущите равнища на необслужвани кредити и да осигури постоянен канал за ефективна продажба на бъдещите необслужвани кредити при възникването им. В този смисъл тя би представлявала важна, макар и малка по размер инфраструктурна инвестиция, която да предотврати ново натрупване на големи равнища на необслужвани кредити в бъдеще. Поради това подобна платформа би могла да бъде основен инструмент за устойчивото разрешаване на проблема с необслужваните кредити в Европа.

Съветът призова Европейската централна банка, Европейския банков орган и Комисията да проучат възможността за създаване на платформа за сделки с необслужвани кредити, за да се стимулира развитието на вторичните пазари. Поради това настоящото съобщение е придружено от изготвен съвместно от Комисията, Европейската централна банка и Европейския банков орган работен документ на услугите на Комисията относно потенциалното създаване на такава платформа за сделки. В работния документ е очертано становището на услугите на Комисията за практическото внедряване на такъв инструмент.

Комисията приканва заинтересованите страни от сектора да започнат дискусии за създаването в целия Съюз на платформи за сделки с необслужвани кредити. Комисията ще поиска от заинтересованите страни до пролетта на 2019 г. да се споразумеят по конкретните аспекти на разработване и публикуване на секторни стандарти за европейските платформи за сделки с необслужвани кредити. Заедно с Европейската централна банка и Европейския банков орган Комисията ще продължи да играе ключова роля в улесняването на всички заинтересовани страни да предприемат необходимите стъпки за насърчаване на появата в целия Съюз на платформи за сделки с необслужвани кредити.

10. Разработване на подробен план за националните дружества за управление на активи

Като част от своя пакет за необслужваните кредити от март 2018 г., службите на Комисията, в тясно сътрудничество с Европейската централна банка, Европейския банков орган и Единния съвет за реструктуриране, предложиха технически план за създаване на национално дружество за управление на активи. Незадължителният план дава на държавите членки, които желаят това, насоки за реструктуриране, при пълно спазване на европейските банкови правила и правила за държавната помощ, на техните банки чрез създаване на национални дружества за управление на активи (или други мерки за справяне с необслужваните кредити) — ако сметнат това за полезно.

11. Развиване на вторичните пазари на необслужвани кредити

Като част от своя пакет за необслужваните кредити от март 2018 г. Комисията предложи и директива за лицата, обслужващи кредити, купувачите на кредити и събирането на обезпечения. Една от целите на предложението е да се доразвият вторичните пазари на необслужвани кредити, като се хармонизират изискванията и се създаде единен пазар за обслужване и прехвърляне на банкови кредити на трети лица на цялата територия на Съюза. Предложението понастоящем се обсъжда в Европейския парламент и Съвета. Комисията призовава преговорите да бъдат финализирани преди края на текущия законодателен мандат.

12. Сравнителен анализ на ефективността на националните режими за принудително изпълнение по кредити (включително несъстоятелността) от гледна точка на банките като кредитори

По-ефективното и предвидимо нормативно уреждане на принудителното изпълнение по кредити и на несъстоятелността би се отразило положително на управлението на необслужваните кредити. Поради това службите на Комисията анализират сравнително националните режими за принудително изпълнение по кредити, като обхващат както индивидуалните, така и колективните производства за принудително изпълнение или по несъстоятелност. Целта е да се получи достоверна представа за практиката на банките при просрочия и за събирането на вземания в случай на неизпълнение от кредитополучателите. Капацитетът на съдебната власт в съответните държави членки оказва голямо влияние върху резултатите. На заседанията с държавите членки на 21 февруари и 20 юни 2018 г. бе представен и обсъден напредъкът по отношение на сравнителния анализ, включително въпроса за липсата на достъп до полезни данни.

13. Насочване на вниманието върху несъстоятелността, в рамките на европейския семестър

Проблемите в националните уредби на корпоративната несъстоятелност се обсъждат от много години в рамките на Европейския семестър. Те са анализирани в няколко доклада по държави и по този конкретен въпрос към дадени държави бяха отправени препоръки. В различни години от 2013 г. насам препоръки по аспекти на несъстоятелността бяха отправяни до дванадесет държави членки: България, Хърватия, Кипър, Унгария, Италия, Латвия, Малта, Португалия, Румъния, Словакия, Словения и Испания. През 2018 г. препоръки по аспекти на несъстоятелността бяха отправени до шест държави членки: България, Кипър, Италия, Латвия, Португалия и Словения. През текущия европейски семестър проблемите с несъстоятелността ще

бъдат анализирани и в докладите по държави за 2019 г. През май 2019 г. Комисията ще представи на Съвета препоръките си за отправяне на специфични препоръки по държави.

14. Допълнително проучване на възможността за подобряване на защитеността на обезпечените кредитори

Като част от своя пакет за необслужваните кредити от март Комисията предложи директива за лицата, обслужващи кредити, купувачите на кредити и събирането на обезпечения. Една от целите на предложението, в което не се обхващат потребителските кредити, е да се позволи ускорено реализиране по извънсъдебен ред на обезпечението, стига кредиторите и кредитополучателите да са се договорили предварително за това. Предложението понастоящем се обсъжда в Европейския парламент и Съвета. Комисията призовава преговорите да бъдат финализирани преди края на текущия законодателен мандат.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Както бе ясно посочено в настоящия доклад за напредъка, намаляването на риска в банковия сектор на ЕС продължава с устойчиви темпове, като е постигнат значителен напредък. Затова докладът относно напредъка е важен документ за Европейския съвет и срещата на върха на държавите от еврозоната през декември с участието на 27-те държави членки на ЕС, където ще бъде обсъдено укрепването на Европейския механизъм за стабилност и завършването на банковия съюз, както и по-нататъшните стъпки към създаването на Европейска схема за застраховане на депозитите. Постигането на напредък по тези въпроси е спешно и трябва да се осъществи успоредно с напредъка в намаляването на риска.

Както се вижда ясно от настоящия доклад за напредъка, необслужваните кредити в Съюза продължават да намаляват. Тази стабилна низходяща тенденция е много окуражителна, но в някои държави членки високите равнища на необслужваните кредити продължават да са предизвикателство.

Планът за действие, одобрен от Съвета през юли 2017 г., беше решаваща стъпка напред към справянето с това предизвикателство. Постигнат е значителен напредък в изпълнението му. Ефективността на справянето с необслужваните кредити обаче налага планът за действие да бъде изцяло приложен от всички участници. Това е от решаващо значение за справяне с предизвикателството, което поставят високите равнища на необслужвани кредити — не само за намаляване на съществуващите равнища до устойчиви такива, а и за предотвратяването на ново натрупване в бъдеще.

По-специално, Комисията призовава Парламента и Съвета бързо да постигнат споразумение по банковия „пакет за намаляване на рисковете“, както и по всички елементи от обстойния пакет от законодателни мерки за справяне с необслужваните кредити, предложени през март 2018 г. В допълнение към значителния напредък в намаляването на необслужваните кредити е наложително този пакет, изготвен в сътрудничество с Европейския банков орган, Европейската централна банка и Европейският съвет за системен риск, да подкрепи колективните усилия за намаляване на останалите рискове в европейския банков сектор и по-специално да положи основите за завършването на банковия съюз.